

ความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีในจังหวัดพะเยาต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน
สำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม

Knowledge and Understanding of Accountants in Phayao Province Towards Thai Financial
Reporting Standard for Small and Medium-Sized Entities

สุกฤษฎี สังกุศล*

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ทำบัญชีในจังหวัดพะเยา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ทำบัญชีที่มีฐานะเป็นพนักงานของกิจการ ผู้รับจ้างทำบัญชีอิสระ และผู้ที่ปฏิบัติงานกับสำนักงานให้บริการด้านบัญชี จำนวน 80 ราย และคิดเป็นร้อยละ 53.69 ของประชากรทั้งหมด และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ทำบัญชีในจังหวัดพะเยาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปีสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ทำงานทางด้านบัญชี น้อยกว่า 5 ปี และขึ้นทะเบียนเป็นผู้ทำบัญชีของกิจการ จำนวนน้อยกว่า 5 แห่ง และใช้วิธีการศึกษาหาความรู้ด้วยการอบรมหรือสัมมนา และส่วนใหญ่ทราบว่าการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดเล็กและขนาดย่อม โดยผู้ทำบัญชีในจังหวัดพะเยาส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องรายได้และค่าใช้จ่าย แสดงถึงความไม่พร้อมต่อการบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งนี้ในการศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจจำแนกตามอายุพบว่า ผู้ทำบัญชีอายุระหว่าง 31– 40 ปี มีระดับความรู้ความเข้าใจมากกว่าผู้กลุ่มวัยอื่น โดยผู้ทำบัญชีที่วุฒิการศึกษาแตกต่างกัน ประสบการณ์การทำงานต่างกัน หรือเป็นผู้ทำบัญชีในฐานะพนักงานของกิจการ ผู้รับจ้างทำบัญชีอิสระ และผู้ที่ปฏิบัติงานกับสำนักงานให้บริการด้านบัญชี ส่วนใหญ่ต่างก็มีความรู้ในระดับเดียวกันคือมีความรู้ในระดับน้อยที่สุด

ABSTRACT

This independent study aimed to investigate the knowledge and understanding on the financial reporting standards for small and medium-sized enterprises (SMEs) among the accountants in Phayao Province. In this study, the questionnaire was employed as the means for data collection from 80 accountants as business employees,

* นักศึกษาหลักสูตรการบัญชีมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

freelance accountants, and employees of the accounting service companies, accounted for 53.69 percent of the entire population. Data analysis was undertaken through the descriptive statistics, namely percentage and mean.

According to the study results, most of the accountants in Phayao Province were female, aged between 21–30 years, with a bachelor degree and less than five years of accounting experience. They were also registered as accountants for fewer than five businesses and as business accountants. They obtained knowledge through the trainings or seminars. Most of them acknowledged the modifications of financial reporting standards for SMEs. However, the knowledge of the financial reporting standards for SMEs among the accountants in Phayao Province was overall rated in the lowest level, particularly the matters concerning incomes and expenditures. This reflected unreadiness of the enforcement of financial reporting standards for SMEs. The study on knowledge and understanding as classified by the age ranges found that accountants aged between 31–40 years possessed higher knowledge and understanding than other groups of different ages. In other words, accountants with different education qualifications and different work experiences or those regarded as business employees, freelance accountants, and employees of the accounting service companies, showed the same level of knowledge or the lowest level of knowledge.

บทนำ

ปัจจุบัน ประเทศไทยได้ใช้มาตรฐานรายงานทางการเงิน (Thai Financial Reporting Standards – TFRSs) 2 ระดับ ประกอบด้วย มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (Thai Financial Reporting Standards for Publicly Accountable Entities – TFRS for PAEs) และ มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (Thai Financial Reporting Standards for Non-Publicly Accountable Entities – TFRS for NPAEs) โดยได้นำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards – IFRSs) เป็นตัวอ้างอิงในการจัดทำมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะทำให้สามารถเปรียบเทียบได้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ซึ่งจะเพิ่มโอกาสในการระดมทุนจากแหล่งเงินทุนต่างประเทศ แต่มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะมีความยุ่งยากซับซ้อนในการจัดทำและมีต้นทุนในการจัดที่สูงจึงไม่เหมาะกับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะหรือกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium-sized Entities (SMEs)) ทางสภาวิชาชีพบัญชี จึงได้มีการจัดทำมาตรฐานรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม (Thai Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities: TFRS for SMEs) และประกาศใช้ในประเทศไทย โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2561 เป็นต้นไป (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2559: ออนไลน์)

แนวคิดและทฤษฎี

กิจการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในที่นี้ หมายถึง กิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (NPAEs) เดิมตามมาตรฐาน TFRS for NPAEs โดยมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม (TFRS for SMEs) หรือมาตรฐานฉบับใหม่จะช่วยเพิ่มคุณภาพของรายงานในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้รายงานทางการเงิน และทำให้มาตรฐานการรายงานของประเทศไทยมีการพัฒนาสู่ระดับสากล

มาตรฐาน ฉบับใหม่นี้ ประกอบด้วย 35 บท เมื่อเทียบกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (TFRS for NPAE) ซึ่งมีเพียง 22 บท ประเด็นที่สำคัญของมาตรฐานนี้ ได้แก่ การจัดท่างบกระแสเงินสด งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะ หมายเหตุประกอบงบการเงิน เครื่องมือทางการเงิน เงินลงทุนในบริษัทร่วม/บริษัทร่วมค้า การรวมธุรกิจและค่าความนิยม หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น เงินอุดหนุนรัฐบาล การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ การด้อยค่าของสินทรัพย์ ผลประโยชน์ของพนักงาน ภาวะเงินเฟ้อรุนแรง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน กิจกรรมพิเศษ เช่น เกษตรกรรม ภาษีเงินได้ และ ต้นทุนการกู้ยืม เป็นต้น

ดังนั้น มาตรฐานฉบับนี้จึงมีหลักปฏิบัติที่แตกต่างจากมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (TFRS for NPAE) ในหลายประเด็น ในเรื่อง การจัดท่างบการเงิน เงินลงทุนและเครื่องมือทางการเงิน สินทรัพย์ หนี้สิน รายได้และค่าใช้จ่าย

ส่วนผู้ทำบัญชีแบ่งตามประเภทของการขึ้นทะเบียน เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ผู้รับทำบัญชีอิสระ
2. สำนักงานรับทำบัญชีและให้บริการเกี่ยวกับบัญชี
3. พนักงานของกิจการ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ โดยเป็นการศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ทำบัญชีในจังหวัดพะเยา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ทำบัญชีที่ขึ้นทะเบียนกับทางกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในจังหวัดพะเยาจำนวน 149 คน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2560) ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายถึงลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีในเรื่องของมาตรฐานรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมมีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ เกี่ยวกับการแสดงปัญหาและข้อเสนอแนะ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีใน

เรื่องของมาตรฐานรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม และ ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 2 เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีในเรื่องของมาตรฐานรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมมีเกณฑ์การให้คะแนน หากตอบคำถามถูกต้อง เท่ากับ 1 คะแนน ตอบคำถามไม่ถูกต้อง เท่ากับ 0 คะแนน และแปลผลคะแนน ดังนี้

ความรู้ที่น้อยที่สุด	หมายถึง	มีค่าคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50.00
ความรู้ที่น้อย	หมายถึง	มีค่าคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 50.00 – 59.99
ความรู้ปานกลาง	หมายถึง	มีค่าคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60.00 – 69.99
ความรู้มาก	หมายถึง	มีค่าคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70.00 – 79.99
ความรู้มากที่สุด	หมายถึง	มีค่าคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป

ผลการศึกษา การอภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา พบว่า ผู้ทำบัญชีในจังหวัดพะเยาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม โดยรวมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.50 (ระดับคะแนน 0.00 – 49.99 คะแนน) รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 23.75 (ระดับคะแนน 50.00 – 59.99 คะแนน) โดยผู้ทำบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมในเรื่องการนำเสนองบการเงิน สูงสุด รองลงมาคือเรื่องหนี้สิน เรื่องเงินลงทุนและเครื่องมือทางการเงิน และเรื่องสินทรัพย์ ตามลำดับและผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเสนองบการเงิน เรียงลำดับตามประเด็นความรู้ความเข้าใจจากน้อยไปหามาก ได้แก่ เรื่องให้มีการจัดทำงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ เรื่องให้มีการเปิดเผยการใช้ดุลยพินิจและแหล่งข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับความไม่แน่นอนของการประมาณการ และเรื่องให้มีการจัดทำงบกระแสเงินสดตามลำดับ

อภิปรายผลการศึกษา

1. ผู้ทำบัญชีในจังหวัดพะเยาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ในขณะที่การศึกษาของจุฬาลักษณ์ เพ็ญธง (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีในธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับมาตรฐานรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับน้อย แสดงว่าผู้ทำบัญชีมีความเข้าใจในมาตรฐานรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะมากกว่ามาตรฐานรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม

2. ผู้ทำบัญชีในจังหวัดพะเยา ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งสอดคล้องกับการที่สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ออกประกาศเลื่อน

การบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมเนื่องจากเห็นว่า ผู้ทำบัญชีในประเทศไทยอาจยังไม่ได้มีความพร้อมสำหรับการบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ทำบัญชีในจังหวัดพะเยา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความรู้ความเข้าใจที่ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตาม อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และ การรับการอบรมทางด้านบัญชี ไม่สอดคล้องกับจากรุกัญญา ทองชมพู (2553) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจของนักบัญชีธนาคารพาณิชย์ไทยเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 39 เรื่อง การรับรู้และวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงิน อาจเนื่องจากศึกษาในมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมนี้เนื้อหาใหม่และมีหลายเรื่องจึงยากกับการเข้าใจ

4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ทำบัญชีในจังหวัดพะเยา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ 5 – 10 ปี มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด ไม่สอดคล้องกับศศิษา หวังดี (2555) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะของผู้ทำบัญชีในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน โดยผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดจะเป็นผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี

ข้อค้นพบ

จากการศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ทำบัญชีในจังหวัดพะเยา มีข้อค้นพบที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้ทำบัญชีในจังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่ทราบว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยคิดเป็นร้อยละ 53.80 ในขณะที่ผู้ทำบัญชีอีกร้อยละ 46.30 ยังไม่ทราบว่ามีการรายงานทางการเงินสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. ผู้ทำบัญชีในจังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

หากสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลเกี่ยวกับมาตรฐานรายงานทางการเงิน หากจะมีการบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเช่นเดียวกับประเทศอื่น ควรให้บริการฝึกอบรมหรือพัฒนาความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อยกระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีให้สูงมากขึ้นก่อน ทั้งนี้อาจมีการทบทวนปรับปรุงเนื้อหาให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย หรือ กำหนดขอบเขตการบังคับใช้ให้เหมาะสมกับความจำเป็น พร้อมจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติเผยแพร่ให้ผู้ทำบัญชีมีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2560). พระราชบัญญัติ การบัญชี พ.ศ. 2543. สืบค้นจาก http://www.dbd.go.th/ewt_news.php?nid=1078
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2560). รายชื่อผู้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ทำบัญชีจังหวัดพะเยา. พะเยา: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. กองส่งเสริมธุรกิจชุมชน. (2560). เริ่มสตาร์ท ‘พะเยา’ จังหวัดแรก พร้อมสร้างโมเดลธุรกิจแบบรายกลุ่ม. สืบค้นจาก http://www.dbd.go.th/ewt_news.php?nid=469402063&filename=index
- จารุกัญญา ทองชมพู. (2553). ความรู้ความเข้าใจของนักบัญชีธนาคารพาณิชย์ไทยเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 39 เรื่องการรับรู้และวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงิน (รายงานการวิจัยคณะบริหารธุรกิจ). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จุฬาลักษณ์ เพ็ญธง. (2557). ความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีในธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ. (การค้นแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- ศลิษา หวังดี. (2555). ความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะของผู้ทำบัญชีในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน. (การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2559). ร่างมาตรฐานการรายงานงานทางการเงินสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม. สืบค้นจาก <http://www.fap.or.th/TFRS-for-SMEs.html>
- สำนักงานส่งเสริมกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม. (2559). รายงานสถานการณ์ SMEs ปี 2559. สืบค้นจาก <http://www.sme.go.th/th/index.php/data-alert/alert/report-smes-year/report-year/report-year-2559>
- อังคณา นุตยกุล. (2548). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ทำบัญชีในการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชีไทย สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร. (รายงานการวิจัยคณะวิทยาการจัดการ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.